

Мр Горан ВУЧКОВИЋ,
Полицијска академија

ОСНОВНА МАНИПУЛАЦИЈА ФОРМАЦИЈСКИМ СРЕДСТВИМА ЗА ВЕЗИВАЊЕ - ЛИСИЦЕ

Резиме: Да би се ефикасно користила формацијска средства за везивање (лисице) потребно је кроз основну манипулацију лисицама оспособити полицајца за правилно ношење лисица и доношење истих у припретни положај за везивање. Поред наведеног основни ниво обуке подразумева и везивање лица тј. постављање лисица у ситуацијама када је лице у стојећем, клечећем или лежећем положају на прсима и при том не пружа отпор, као и одвезивање везаног лица.

Кључне речи: формацијска средства за везивање, основна манипулација.

УВОД

У ситуацији када су за то испуњени законски услови полицајац се опредељује за употребу средстава за везивање, а пре свих формацијских средства за везивање (лисица).

У раду је, речју и сликом, приказан основни ниво обуке за употребу лисица, другим речима, обрађена је само основна манипулација (руковање) лисицама. Под основном манипулацијом подразумева се: припрема лисица за употребу, везивање лица (када је лице у позицији за везивање), одвезивање лица, одлагање лисица у футролу службеног опасача, као и контрола везаног лица.

Позиција за везивање подразумева да се лице налази у једном од три положаја, а то су: стојећи, клечећи и лежећи на стомаку.

Значај ефикасног постављање лисица огледа се у елиминисању могућег напада, јер се вештом манипулацијом знатно скраћује време боравка на дохватној дистанци лица које се везује, као и сам физички контакт са лицем, док се правилним постављањем лисица елиминише могућност (само)повређивања (самог или других) лица.

Потребно је напоменути да за успешну употребу лисица, поред основне манипулације, полицајац треба да буде оспособљен и да процени дату ситуацију, да се, након правилне процене, определи за положај у коме ће лице везати,

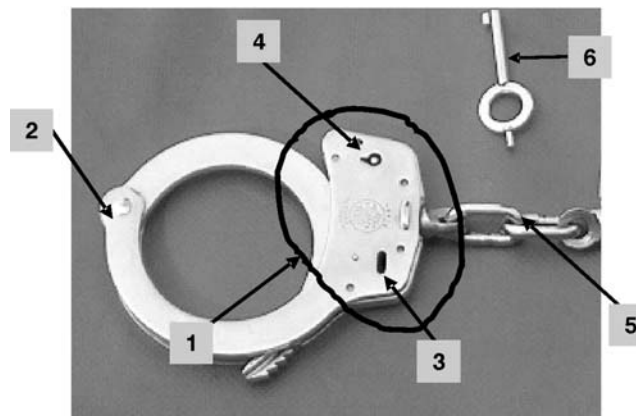
а након тога доведе лице у позицију за везивање (издавање наређења, употреба физичке снаге и/или превентивно коришћење ватреног оружја) и тек онда приступи самој манипулацији, везивању лица.

Од досадашњих истраживања издваја се оно којим је извршена процена поузданости теста за оспособљеност при употреби лисица (Вучковић и Допсај, 2003.). Ово истраживање реализовано је на узорку од 34 студента Више школе унутрашњих послова у Земуну и том приликом добијен је тест избора којим је могуће процењивати основну оспособљеност при употреби лисица.

ДЕЛОВИ, НОШЕЊЕ ЛИСИЦА И ПРИПРЕМНИ ПОЛОЖАЈ ЗА ВЕЗИВАЊЕ

Средства за везивање могу се дефинисати као формацијска средства којима се ограничавају покрети лица. Ово ограничење покрета има за циљ смањење ризика од наношења повреда како полицајцу, тако и спречавање (само)повређивања (самог или других) лица.

Делови лисица

(1) тело, (2) наруквица, (3) бравица за блокирање, (4) брава за деблокирање и откључавање, (5) веза, (6) кључ

Тело лисица служи да споји наруквице и везу и на њему је смештена бравица за блокирање и брава за деблокирање и откључавање

Наруквица се састоји из два дела фиксног (двоструки део) и покретног (једноструки део). Покретни део се окреће у отворени и затворени положај јер лисице функционишу по систему резе. Када се лисице затворе, супротне резе се забрављују и спречавају окретање покретног дела у другом смеру.

Брава за деблокирање и откључавање - дупла брава налази се на телу наруквице. Да би се извршило деблокирање лисица потребно је након стављања кључ у прорез исти окренути у правцу казаљке на сату (овим покретом извршена је деблокада лисица), а окретањем кључа у супротну страну врши се ослобађање унутрашње резе чиме се покретни део отвара.

БЕЗБЕДНОСТ

Бравица за блокирање налази се, најчешће, са стране тела лисица, а постоји могућност да је на врху, или са стране тела наруквице у облику прореза или скривеног дугмета. Након притиска механизам спречава даље затварање лисица.

Веза служи за повезивање наруквица и најчешће је ланац, али може бити и у облику пластичне облоге, шарки итд.

Ношење лисица

Лисице се носе у футроли која је позиционирана на средини опасача тј. налази се на средини леђа тако да је, уколико дође до коришћења, футрола доступна левој и десној руци.

Положај лисица у футроли је таква да након узимања из футроле омогућавају правилну позицију у руци, другим речима лисице су у футроли постављене тако да су браве за деблокирање и откључавање постављене једна на другу, веза је орјентисана на доле, а покретни делови окренути у леву страну (за десноруке). Да би лисице биле спремне за везивање потребно је покретни део, у односу на фиксни, поставити на последњи зарез. Овакав положај покретног дела лисица, у односу на фиксни, омогућава ротацију покретног дела притиском на зглоб шаке, што изазива најмање штетних последица по лице које се везује.

Припремни положај за везивање

У припремни положај за везивање долази се узимањем лисица из футроле недоминантном (слабијом) руком и постављањем на длан доминантне (јаче) руке. (Уколико су средства за везивање правилно ношена у футроли онда је позиција лисица у руци таква да су браве за блокирање и откључавање окренуте од длана, а покретни делови наруквица усмерени су ка прстима). Након постављања лисица на длан врши се обухватање тела лисица и везе прстима, тако да се тело лисица ослоња на мишиће тенара и хипотенара (унутрашњи и спољашњи брид шаке). Хват мора да буде максимално снажан.

За време узимања лисица из футроле и доношења у доминантну руку став је дијагонални, а погледа усмерен у правцу лица према коме се лисице користе.

БЕЗБЕДНОСТ

ВЕЗИВАЊЕ И ОДВЕЗИВАЊЕ ЛИЦА

Да би се извршило везивање потребно је лице довести у позицију за везивање. Довођење лица у позицију за везивање може се реализовати издавањем наређења, комбинацијом издавања наређења и превентивног коришћења ватреног оружја и/или употребом физичке снаге.

Оспособљавање за основни ниво употребе лисица у везивање реализује се у ситуацијама када је лице које се везује у позицији за везивање и при том у потпуности сарађује (без пружања отпора). Позиција за везивање зависи од става у коме се лице налази, а може бити: у стојећем, клечећем и лежећем положају на стомаку.

При употреби средстава за везивање потребно је водити рачуна да:

- кад год је могуће употребљавати формацијска средства за везивање;
- лице везати искључиво са рукама постављеним иза леђа, јер се са овако позиционираним рукама елиминише могућност прикривања предмета, умањује се ниво евентуалног напада везаног лица, а и онемогућава се кретање максималном брзином при евентуалном бегу;
- кад год је могуће, након везивања, брава за деблокирање и откључавање буде усмерена према шакама лица које је везано;
- увек проверити да ли су лисице правилно постављене и да при томе не потребно не притискају зглобове;
- након постављања лисице блокирати да би се спречила могућност самоповређивања лица прекомерним притезањем наруквица,
- лисице скинути након привођења лица у полицијску станицу или након извршења постављеног задатка (примо-предаја лица).

Пре него што се приступи везивању врши се припрема лица (заузимање одговарајућег става) и полицајца (правилно позиционирање у односу на лице и заузимање припремног положај за везивање), након чега се реализује везивање лица. У ситуацији када је лице везано лежећи на стомаку потребно је реализовати и подизање везаног лица, али тако да се избегава непотребно повлачење и претерана физичка нелагодност.

За одвезивање лица је карактеристично то што се реализује само у стојећем ставу, а и у овом случају врши се припрема лица (заузимање стојећег става) и полицајца (позиционирање у односу на лице и држање кључа недоминантном - слабијом руком), након чега се реализује одвезивање лица.

ВЕЗИВАЊЕ У СТОЈЕЋЕМ СТАВУ

ПРИПРЕМА

Лице је окренуто леђима полицајцу и налази се у раскорачном ставу, уз дивергентну позицију стопала (стопала окренута у поље), уз претклон тупа и заручење (руке на леђима), дланови окренути ван (у поље). Глава је окренута на супротну страну од положаја полицајца који га везује. Полицајац се позиционира под углом од око 45 степени у односу на лице, а након позиционирања заузима припремни положај за везивање.

ВЕЗИВАЊЕ

Полицајац прилази лицу на дохватну дистанцу за везивања и то са десне стране, у односу на лице (за десноруке), под углом од око 45 степени. Прво се везује десна рука постављањем нарукнице ослоњене на мишиће хипотенара (наруквица чије је тело код малог прста), а контрола за време везивања врши се полугом на шаци увртањем (Милошевић, Зулић, Божић, 1991), која се реализује левом руком.

БЕЗБЕДНОСТ

Након везивања десне руке приступа се везивању леве. И у овом случају контрола се успоставља полугом на левој шаци извртањем (Милошевић, Зулић, Божић, 1991), а након успостављене контроле поставља се наруквица ослоњена на мишиће тенара (наруквица чије је тело у простору између кажипрста и палца).

Након постављања потребно је проверити ниво затегнутости наруквица и извршити блокаду лисица.

Контрола везаног лица врши се полугом на шаци савијањем (Милошевић, Зулић, Божић, 1991).

ОДВЕЗИВАЊЕ ЛИЦА**ПРИПРЕМА**

Лице које је везано поставља се леђима окренуто полицајцу и налази се у раскорачном ставу, уз дивергентну позицију стопала (стопала окренута у поље), уз претклон трупа. Глава је окренута на супротну страну од положаја полицајца који га одвезује. Полицајац се позиционира под углом од око 45 степени у односу на лице, а након позиционирања припрема кључ и држи га у слабијој руци.

ОДВЕЗИВАЊЕ

Лицу се прилази са десне стране (за десноруке), а након доласка на дохватну дистанцу доминантном шаком ухвати се тело лисица одоздо, а кључем деблокира наруквица на супротној руци од правца прилажења.

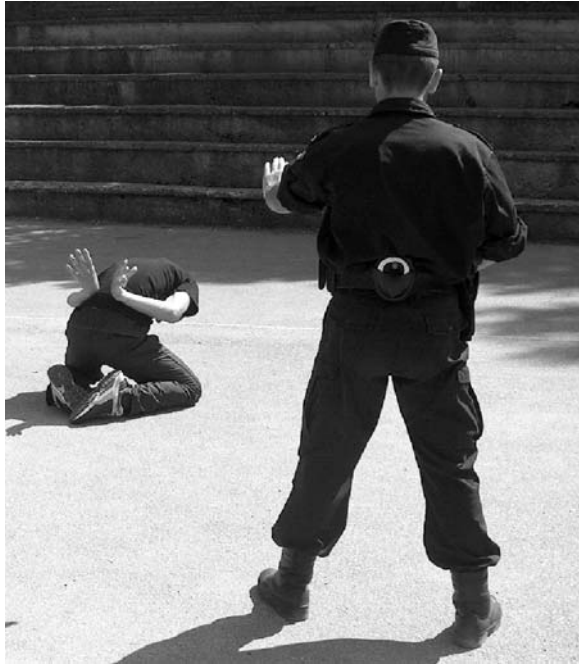
Након откључавања, наруквица се скида са руке, а лице одвезану руку поставља на потиљак. Одвезана наруквица обавезно се поново закључа тј. покретни део убаца у фиксни, а везана рука одводи се у страну, у висину рамена лица, уз наглашено прекомерно извртање.

Након деблокирања и скидања наруквице лице поставља и другу руку на потиљак, а тек када полицајац заузме безбедну дистанцу, лицу се дозвољава промена положаја.

ВЕЗИВАЊЕ У КЛЕЧЕЋЕМ СТАВУ

ПРИПРЕМА

Лице је окренуто леђима полицајцу и налази се у клечећем ставу, са постављеним стопалом преко стопала, уз претклон трупа и заручење (руке на леђима), дланови окренути ван (у поље). Глава је окренута на супротну страну од положаја полицајца који га везује. Полицајац се позиционира под углом од око 45 степени у односу на лице, а након позиционирања заузима припремни положај за везивање.

ВЕЗИВАЊЕ

Након извршене припреме за везивање прилази се лицу на дохватну дистанцу за везивања и то са десне стране, у односу на лице (за десноруке), под углом од око 45 степени. Након фиксирања стопала, приступа се везивању десне руке постављањем наруквице ослоњене на мишиће хипотенара (наруквица чије је тело код малог прста), а контрола за време везивања врши се полугом на шаци увртањем (Милошевић, Зулић, Божић, 1991), која се реализује левом руком.

Након везивања десне приступа се везивању леве руке. Контрола се успоставља полугом на левој шаци извртањем (Милошевић, Зулић, Божић, 1991) и тада се поставља наруквица ослоњена на мишиће тенара (наруквица чије је тело у простору између кажипрста и палца).

Након постављања лисица, на раније описани начин, проверава се ниво затегнутости наруквица и врши блокада лисица.

Подизање лица у стојећи став и контрола везаног лица врши се полугом на шаци савијањем (Милошевић, Зулић, Божић, 1991).

ВЕЗИВАЊЕ У ЛЕЖЕЋЕМ СТАВУ НА СТОМАКУ

ПРИПРЕМА

Лице је окренуто леђима полицајцу лежећи на стомаку уз заручење (руке на леђима), дланови окренути ван (у поље). Глава је окренута на супротну страну од положаја полицајца који га везује. Полицајац се позиционира под углом од око 45 степени у односу на лице, а након позиционирања заузима припремни положај за везивање.

Након извршене припрема за везивање, полицајац прилази лицу на дохватну дистанцу, полукружно са десне стране, до висине главе (за десноруке) и под углом од око 45 степени.

Доласком на дохватну дистанцу врши се прилагођавање положаја лисица и то супинаторним покретом подлактице (окретање доњег дела затворене шаке на горе).

ВЕЗИВАЊЕ

Контрола лица за време везивања врши се постављањем колена леве ноге на рамени појас (десна страна) и полугом на десној (ближој) шаци увртањем (Милошевић, Зулић, Божић, 1991), која се реализује недоминантном руком, а након успостављања контроле поставља се наруквица ослоњена на мишиће хипотенара (наруквица чије је тело код малог прста).

Након везивања ближе руке контрола лица је полугом на левој (даљој) шаци извртањем (Милошевић, Зулић, Божић, 1991), а поставља се наруквица ослоњена на мишиће тенара (наруквица чије је тело у простору између кажипрста и палца).

Након постављања лисица, на раније описани начин, проверава се ниво затегнутости наруквица и врши блокада лисица.

ПОДИЗАЊЕ ВЕЗАНОГ ЛИЦА

Реализовати тако што се од лица тражи да из лежећег положаја на стомаку пређе у нови положај, лежећи на боку опружено, тако да леђима буде окренут полицајцу, (у овоме му помаже полицајац повлачењем за делове одеће у висини рамена и кука).

СТРУЧНИ РАДОВИ

Након довођења лица на бок полицајац поставља леву руку на леђа лица провлачећи је испод везане десне руке лица, а леву руку поставља на потиљак лица. Након овог захвата од лица се тражи да дође у седећи положај, (у чему му помаже полицајац).

Након заузимања седећег става лице савија десну ногу ослањајући је на тло спољашњом страним потколенице и надколенице.

Подизање лице реализује преко савијене ноге и уз помоћ полицајца.

Након подизања, контрола везаног лица врши се полугом на шаци савијањем (Милошевић, Зулић, Божић, 1991).

ЗАКЉУЧАК

Сасвим је јасно да успешна употреба лисица зависи и од основног нивоа оспособљености за манипулацију лисицама, зато је потребно наведене поступке увежбавати како би се аутоматизовали, чиме се ствара предуслов за њихову ефикасну употребу.

Поред оваквог аналитичког приступа у оспособљавању, могуће је обуку реализовати и коришћењем синтетичког метода тј. основну манипулацију лисицама објединити са нпр. издавањем наређења и/или уз употребу физичке снаге и/или превентивно коришћење ватреног оружја, након чега лице доводи у позицију за везивање и на крају реализовати манипулацију лисицама.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Arrestasjons-og selvforsvarsteknikker; for politiet; Polithégskolén
2. Вучковић, Г., Допсај, М. (2003): *Поузданост тестова за процену основне оспособљености за употребу средстава за везивање код полицајаца*, Зборник радова, Полицијска академија, стр.325-343, 2003.
3. Ђорђевић, Д. (1989): *Терминологија вежби обликовања*, Универзитет у Београду, Факултет за физичко васпитање, Београд.

4. Милошевић, М., Зулић, М., Божић, С. (1991): *Специјално физичко образовање - за специјалистичке курсеве и семинаре радника МУП, ВШУП, Земун-Београд.*
 5. <http://www.kosovopolice.org/serbian/manual/P-4.19%20Upotreba%20Lisica.htm>
-

**BASIC MANIPULATION WITH FORMATION EQUIPMENT
FOR TYING - HANDCUFFS**

Summary: In order to use efficiently the tool for restraining (handcuffs), it is necessary to instruct the member of police, through basic handling training, how to carry them and how to put them in the best position for applying them. Besides, the basic instruction also covers applying handcuffs to subjects who are standing, kneeling or lying down on stomach (and without resistance), as well as removing handcuffs.

Key words: tool of restraining, basic handling.
